

Nr 37

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående åtgärder vid beskattningen i syfte att främja
sparandet.*

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I:21 av herr *Svenungsson* och II:28 av herr *Thylén*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om skyndsam översyn och förslag om höjning av de sparstimulerande avdragen vid beskattningen och av avdraget för äkta makar vid aktieförsäljning;

II) de likalydande motionerna I:219 av herr *Holmberg m. fl.* och II:278 av herr *Bohman m. fl.*, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte anta följande

a) *Förslag*
till
Förordning om bostadssparande

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Den som under ett eller flera av åren 1968—1973 insätter medel i bank eller annan penninginrättning å särskilt konto för bostadsanskaffning (bostadskonto) må åtnjuta uppskov med taxering till kommunal och statlig inkomstskatt för vad sålunda insatts efter vad nedan sägs.

2 §.

Uppskov enligt 1 § må äga rum för ett belopp av tillhoppa högst 6 000 kronor under nämnda period, dock att för äkta makar beloppet må utgöra sammanlagt 12 000 kronor.

3 §.

Å bostadskonto insatta medel skola vara avsedda för förvärv av eget hem, fritidsbostad eller för gäldande av insats i bostadsrättsförening. Den omständigheten att bostaden är förenad med utrymme för ägarens yrkesverksamhet skall ej utgöra hinder för uppskov, som i 1 § sägs, under förutsättning att bostadsändamålet prövas vara det väsentliga, ej heller den omständigheten att bostaden är uppförd å jordbruksfastighet.

¹ *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 7 saml. Nr 37*

4 §.

Belopp, för vilket uppskov med taxeringen erhållits, skall upptagas som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet för det beskattningsår, då uttag från bostadskonto sker, såvida icke de uttagna medlen under beskattningsåret använts för ändamål som i 3 § sägs, i vilket fall skattebefrielse skall äga rum.

Å bostadskonto insatta medel, som icke uttagits före utgången av år 1978, skola upptagas till beskattning vid 1979 års taxering.

5 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på bostadskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörandes hemortskommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställd insättning å bostadskonto eller utbetalning från sådant konto.

6 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968; dock att bestämmelserna icke skola tillämpas vid 1968 års taxering eller vid eftertaxering för 1968 eller tidigare år.

---

b) *Förslag*
till

Förordning om utbildningssparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som för eget barns räkning i bank eller annan penninginrättning insätter medel å särskilt konto (utbildningskonto) utan att förbehålla sig rätt att däröver förfoga må vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt åtnjuta avdrag för vad sålunda insatts enligt vad nedan sägs.

Avdrag medgives endast i den mån det insatta beloppet svarar mot en ökning under beskattningsåret av insättarens sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar innestående medel. Beträffande äkta makar skall dylik ökning föreligga för makarna tillhopa.

2 §.

För varje barn må blott upprättas ett utbildningskonto. Kontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år.

3 §.

Insättning å utbildningskonto må uppgå till högst 1 200 kronor för år. Sammanlagt må insättningarna uppgå till högst 18 000 kronor.

Därest uttag å utbildningskonto skett, må insättning ej vidare förekomma. Ej heller må insättning ske efter det barnet fyllt 20 år.

Gottskrivning av å utbildningskonto upplupen ränta skall icke anses som insättning å kontot enligt denna förordning.

4 §.

Insättning å utbildningskonto skall vara bunden i minst 7 år och minst till dess barnet fyllt 16 år.

5 §.

Uppkommer fråga om bestämmande av gåvoskatt för barnet, skall å utbildningskonto insatt belopp icke medräknas.

6 §.

Oavsett vad i 4 § sagts, må insatta medel fritt uttagas från utbildningskonto efter det barnet fyllt 21 år. Så vare ock fallet om barnet avlidit.

7 §.

Belopp som uttages från utbildningskonto skall icke anses som skattepliktig intäkt.

8 §.

Bank eller annan penninginrättning, som mottagit insättning på utbildningskonto, har att varje år före den 1 februari underrätta taxeringsnämnd i vederbörande hemortskommun om sammanlagda beloppet av under nästföregående kalenderår verkställda insättningar.

9 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968; dock att bestämmelserna icke skola tillämpas vid 1968 års taxering eller vid eftertaxering för 1968 eller tidigare år.

---

c) Förslag

till

Lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 39 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) skall erhålla följande ändrade lydelse, att till föl-

jande paragrafer i samma lag skola fogas nya moment av nedan angiven lydelse, nämligen till 22 § ett moment betecknat 4, till 25 § ett moment betecknat 4, till 29 § ett moment betecknat 5 samt till 46 § ett moment betecknat 5, ävensom att till anvisningarna till 22 § samma lag skall fogas en ny punkt betecknad 9, av den lydelse som nedan sägs.

22 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 21 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna och ej heller med högre belopp än som motsvarar 4 procent av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet. Extra avdrag som här sägs må vidare, tillsammans med förekommande extra avdrag enligt 25 § 4 mom. och 29 § 5 mom., endast åtnjutas i den mån avdrag enligt 39 § 3 mom. icke kunnat tillgodogöras av den skattskyldige.

25 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

29 §.

5 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 28 § förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. Vad angår inskränkning i rätten att åtnjuta extra avdrag som här sagts skola bestämmelserna i 22 § 4 mom. och i punkt 9 av anvisningarna till 22 § äga motsvarande tillämpning.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra av-

drag med 400 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 800 kronor. I den mån intäkten utgör avkastning av aktier eller andelar i ekonomisk förening må det extra avdraget ökas med 200 kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

Vad i föregående stycke stadgas angående gift skattskyldig skall äga motsvarande tillämpning å skattskyldig som under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änkling eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

5 mom. Har skattskyldig, som är ägare av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) eller som innehar lägenhet med bostadsrätt, under beskattningsåret verkställt amortering av skuld å sådan fastighet eller sådan lägenhet till ett belopp överstigande 1,5 procent av fastighetens taxeringsvärde eller, beträffande bostadsrättslägenhet, den del av fastighetens taxeringsvärde, som belöper å lägenheten, må han i hemortskommunen åtnjuta avdrag för överstigande amortering, dock högst med ett belopp av 700 kronor — jämte i förekommande fall 200 kronor för ettvarvt hemmavarande barn under 16 år — och endast i den mån den sammanlagda amorteringen icke motsvaras av en minskning under beskattningsåret av den skattskyldiges eller dennes makes sammanlagda hos banker och andra penninginrättningar innestående medel.

Anvisningar

till 22 §.

9. Beräkningen av den skattskyldiges i jordbruket nedlagda skattepliktiga förmögenhet skall ske på grundval av bestämmelserna i 2—5 §§ förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om extra avdrag enligt 22 § 4 mom., 25 § 4 mom. eller 29 § 5 mom. samtidigt må åtnjutas i två eller flera förvärvskällor skall avdraget, med den inskränkning varom i 22 § 4 mom. stadgas, fördelas mellan förvärvskällorna i förhållande till nettointäkten av förvärvskällorna sådan denna skulle ha varit om extra avdrag ej förekommit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1968; dock att äldre bestämmelser alltså skola gälla vid 1968 års taxering samt vid eftertaxering för 1968 och tidigare år.

- 2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa
dels om utredning och förslag rörande premiering av allmänt målsparande genom avdragsrätt vid beskattningen för medel som insatts å särskilt sparkonto enligt de i motionerna angivna riktlinjerna,
dels att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag om försäljning av obligationslån till allmänheten i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionerna;
- III) de likalydande motionerna I:221 av herr *Hübinette* samt II:287 av herrar *Ringaby* och *Berglund*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå att ett system för premiering av sparandet genom uppskjuten beskattning av sparbeloppet införes, i huvudsaklig överensstämmelse med vad som i motionerna anförts;
- IV) de likalydande motionerna I:600 av herrar *Thorsten Larsson* och *Harald Pettersson* samt II:540 av herr *Nilsson* i *Tvärålund m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga sparandet i enlighet med vad i motionerna anförts; ävensom
- V) motionen II:128 av herrar *Antonsson* och *Jönsson* i *Ingemarsgården*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till riksdagen med ledning av vad i motionen anförts rörande premiering av personligt sparande på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning samt rörande skattelättnader för målinriktat bostadssparande.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I:219, II:28, II:128, II:287 och II:540.

Frågan om premiering av sparandet genom lättnader vid beskattningen har under senare tid årligen varit föremål för riksdagens prövning. År 1957 hemställde riksdagen om tillsättande av en utredning med uppgift att allsidigt och förutsättningslöst söka utröna, huruvida det var lämpligt och möjligt att skattevägen stimulera nysparande och vilka former som därvid borde komma i fråga. Denna undersökning verkställdes av utredningen om sparstimulerande åtgärder, som framlade resultatet av sitt arbete i ett i början av år 1961 avgivet betänkande (SOU 1961:2). Därvid förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja sparandet på annat sätt än genom lättnader i beskattningen. Bl. a. föreslogs införande av en ny sparform efter i huvudsak samma riktlinjer som ungdomens lönsparande, benämnt allmänna lönsparandet. Vidare förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja bostadssparandet. Däremot ansåg majoriteten i utred-

ningen det inte vara möjligt att förorda att det totala enskilda sparandet stimulerades genom en definitiv skatteminskning satt i relation till det belopp som insattes på ett särskilt konto. Sammanfattningsvis konstaterade utredningen beträffande möjligheterna att genom ett system med definitiv skatteminskning stimulera sparandet, att det inte går att endast premiera sådant sparande, som är framkallat av själva premieringsförfarandet. Premieringen måste omfatta även medel, som härrör från sparande, som ändå skulle ha skett, samt sådana medel, vilka härrör från tidigare befintliga tillgångar. Premieringskostnaderna skulle med all sannolikhet bli lika stora som eller större än den framkallade sparandeökningen. Vidare skulle kostnaderna komma att bli av den storleksordningen att de kunde få betydande verkningar på statens och kommunernas finanser.

Utredningen behandlade även frågan om ett system för sparpremiering byggt på uppskjuten beskattning och fann därvid att ett förfarande med uppskov med beskattningen för ett sparat belopp sannolikt skulle leda till en viss sparandeökning av långsiktig karaktär. Införandet av bestämmelser härom var emellertid till väsentlig del inte enbart en fråga om att åstadkomma en stimulans av sparandet utan även en fråga om inkomstutjämnning mellan olika år. Ett förslag i detta hänseende kom därför att i olika avseenden beröra nu pågående skatteutredningar och ha samband med av dessa behandlade frågor och borde därför tas upp till övervägande i samband med övriga skattefrågor.

Mot utredningens ståndpunktstagande i fråga om skattepremiering av sparande anfördes två reservationer. Ledamöterna i utredningen, Antonsson, Brundin och Danmans, förordade sålunda införande av former för sparpremiering genom såväl definitiv skatteminskning i form av rätt till avdrag för avsättning till särskilda sparkonton som genom uppskjuten beskattning genom utjämningskonton. Ledamoten Antonsson uttalade sig därjämte för en premiering av även annat sparande än de nämnda formerna för banksparande.

I propositionen nr 160 till 1961 års vårriksdag framlades förslag till höjning med en tredjedel av de skattefria bottenbeloppen för inkomst av kapital fr. o. m. 1962 års taxering. Härigenom skulle maximibeloppet för det s. k. sparavdraget, vilket dittills utgjort 300 kr., eller för makar gemensamt 600 kr., komma att höjas till 400 resp. 800 kr. Riksdagen biföll vad sålunda föreslagits. Genom 1963 års lagstiftning (med tillämpning fr. o. m. 1964 års taxering) omkonstruerades det sociala försäkringsavdraget så, att avdrag medges dels för obligatorisk sjukförsäkringsavgift med debiterat belopp, dock lägst 150 kr. för ensamstående och 300 kr. för äkta makar, och dels för under beskattningsåret erlagda andra avgifter och premier för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar, dock med viss maximering. För att dessa senare frivilliga avgifter och premier skulle inrymmas i avdraget i samma utsträckning som tidigare bestämdes maximum till 250 kr. för ensamståen-

de och 500 kr. för äkta makar. Genom beslut av 1965 års riksdag utgår fr. o. m. 1966 års taxering förmögenhetsskatt för bl. a. fysisk person endast för beskattningsbara förmögenheter överstigande 100 000 kr. i stället för tidigare 80 000 kr.

I syfte att uppmuntra sparandet antog vidare 1961 års höstriktdag det i propositionen nr 200 framlagda förslaget om igångsättande av kampanjer för allmänt lönsparande. Dessa ledes av en kommitté, vari ingår representanter för arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutioner och statsmakterna.

Till betänkandet fogad *bilaga 1* utvisar allmänna pensionsfondens tillväxt. Inlåningsutvecklingen i sparinstitutet under åren 1953—1966 i 1953 års penningvärde framgår av *bilaga 2*. I *bilagorna 3—5* lämnas vissa uppgifter rörande ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet.

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I *motionerna I:21* och *II:28* framhålles att genom inkomstutvecklingen och den fortgående penningvärdeförsämringen har betydelsen av de skatteavdrag, som tillkommit i avsikt att främja det frivilliga sparandet starkt minskat för den skattskyldige. Därmed har också deras effekt när det gäller att stimulera det enskilda sparandet starkt avtagit. Bristen på kapital, som i så hög grad kännetecknar dagens samhälle, gör det angeläget att de sparstimulerande åtgärderna inte minskar i effekt utan i stället ökar. Inte minst av denna orsak bör de avdragsregler i kommunalskattelagen, vilka tillkommit i avsikt att främja det frivilliga sparandet, bli föremål för en översyn i syfte att avpassa dem till den penningvärdeförändring som ägt rum sedan de nuvarande avdragsbeloppens storlek fastställdes. Beträffande det särskilda avdraget vid aktieförsäljning bör översynen i första hand avse att rätta till det orimliga förhållandet att två makar inte medges högre avdragsbelopp än ensamstående.

Till stöd för yrkandena i *motionerna I:219* och *II:278* framhåller motionärerna bl. a. att det är oundgängligen nödvändigt att i det ekonomiska läge vi nu befinner oss hålla tillbaka såväl allmän som enskild konsumtion. Den enskilda konsumtionen hålls bäst tillbaka om allmänheten stimuleras till ett ökat privat sparande. Vid sidan av de av motionärerna föreslagna sparstimulerande åtgärderna bör staten gå ut med ett omfattande obligationslån avsett att placeras i mindre valörer direkt hos allmänheten och med betydande favörer. Inflationen bör därvid steriliseras.

Människor som tidigare inte varit vana att spara torde lättast kunna intresseras för olika former av s. k. målsparande. Bestämmelserna om skattefrihet för sparande bör principiellt utformas så, att allt sparande behandlas lika. De sparstimulerande åtgärderna bör därför anknytas till inkomstta-

garnas nysparande. Härigenom skulle inte bara en ökning av tillgodohavanden på bank och i form av värdepapper såsom obligationer, aktier och andelar i ekonomiska föreningar, inbegripas utan även premier till liv-, kapital- och pensionsförsäkringar, amorteringar på lån samt investeringar i rörelse, jordbruk och annan fastighet räknas in i nysparandet. Med utgångspunkt från den sammanställning av förmögenheten som finns i självdeklarationen kunde fastställas hur mycket av den årliga förmögensökningen som grundar sig på ett faktiskt sparande. Eventuella svårigheter att nå en helt invändningsfri metod vid uppskattningen av den årliga förändringen i inkomsttagarnas nettoförmögenhet får inte hindra att man söker komma fram så långt som möjligt på vägen mot ett fullt godtagbart system för allmän stimulans av det årliga nysparandet. Under alla omständigheter bör frågan underkastas en ingående utredning så att ett allmänt sparavdrag för det årliga nysparandet kan införas. Angeläget är emellertid att redan nu genom speciella åtgärder uppmuntra den enskilde till ökat sparande. Dessa speciella stimulansåtgärder bör i första hand ta sikte på ett sparande till s. k. trygghetsägande. Därmed avses framför allt bostadssparande, bostättningsparande, utbildningsparande och aktiesparande.

En egen bostad är av naturliga skäl ett sparmål av mycket hög angelägenhetsgrad. Motionärerna föreslår att den som under något av åren 1968—1973 — alltså under en sexårsperiod — sätter in pengar på ett särskilt b o s t a d s k o n t o skall få dra av det sparade beloppet i sin deklaration. Avdraget föreslås för hela perioden maximerat till 6 000 kr. för ensamstående och sammanlagt 12 000 kr. för äkta makar. De insatta medlen skall vara avsedda för förvärv av eget hem, fritidsbostad eller för att betala insats i bostadsrättsförening. Den som har eget hem och på sina lån gör större amorteringar än »normala» skall få dra av överskjutande belopp, dock maximalt 700 kr. För skattskyldig som har hemmavarande barn under 16 år föreslås att maximum skall höjas med 200 kr. per barn. Såsom »normal» amortering bör kunna betraktas ett belopp motsvarande 1,5 % av taxeringsvärdet.

Ett annat sparmål där en stimulans genom avdragsrätt kan antagas ge en högst betydande effekt hos barnfamiljer är barnens framtida utbildning. Den som för eget barns räkning sätter in nysparade medel på ett u t b i l d n i n g s k o n t o bör få dra av beloppet i sin deklaration. Maximum skall vara 1 200 kr. om året och sammanlagt på utbildningskontot 18 000 kr., exklusive upplupna räntor. Utbildningskontot skall vara upprättat innan barnet fyllt 12 år. Insättningen skall vara spärrad i minst 7 år och åtminstone till dess barnet fyllt 16 år. Har någon tagit ut medel från utbildningskontot, bör fortsatt skattefri avsättning inte få ske liksom inte heller efter det att barnet fyllt 20 år. De insatta medlen bör vara fria från gåvoskatt.

För att grundlägga ett regelbundet sparande hos inkomsttagarna över lag bör även införas avdragsrätt vid beskattningen för sparmedel som insättes på särskilt sparkonto för att där innestå i minst fem år. Även här bör sålunda sparandestimulansen ges genom avdrag i deklarationen. Det belopp för vilket avdrag skall få göras bör maximeras till 1 000 kr. per år och kontoinnehavare (2 000 kr. för äkta makar). Det sammanlagda maximumbeloppet på ett konto föreslås till 15 000 kr. (makar 30 000 kr.) exklusive upplupen ränta. För belopp som innestått på sparkontot i fem år bör skattebefrielsen vara definitiv. Om belopp uttas före femårsperiodens utgång, bör de på nytt tas upp till beskattning. För avdragsrätt bör vidare krävas att spararens samtliga banktillgodohavanden ökas med minst det belopp för vilket avdrag yrkas. Ingen skall således kunna erhålla skattebefrielse genom att flytta belopp mellan olika konton. För rätt till avdrag vid beskattningen bör vidare krävas att sparkontots tidigare maximum överskrides. Lämpligt kan också vara att avkräva den skattskyldige besked om att det ej förekommit avyttring av reall tillgång.

I syfte att åstadkomma en ökad spridning av ägandet inom näringslivet förordar motionärerna vidare, att det s. k. sparavdraget höjes med 200 resp. 400 kr., i den mån kapitalavkastningen till motsvarande belopp utgör utdelning av aktier eller av andelar i ekonomisk förening.

Vidare föreslås att en person som insatt sitt sparkapital i jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse skall erhålla samma skatteförmån som om han haft inkomst av kapital. Enligt motionärernas mening föreligger inte någon principiell skillnad mellan den avkastning som erhålles av bankmedel eller aktier och avkastningen från någon av de nämnda förvärvskällorna. En del av förvärvskällans avkastning kan hänföras till den personliga arbetsinsatsen, medan en annan del härrör från det insatta kapitalet.

Ytterliga vägar måste dock beträdas. Genom sin skattepolitik måste statsmakterna göra det möjligt för företagen att i ökande omfattning grunda sin ekonomiska expansion på emission av aktier. En del av den tidigare självfinansieringen skulle härigenom komma att ersättas med finansiering över aktiemarknaden. Om denna breddas kan allt fler människor genom förvärv av aktier och delägarbevis bli aktiva delägare i enskilda företag. Hittills har aktierna svarat för en mycket liten del av efterfrågan på kapitalmarknaden. Anledningen till att aktiemarknaden under efterkrigstiden inte utnyttjats i någon större omfattning sammanhänger till väsentlig del med att kapitalanskaffningen genom aktier varit synnerligen ofördelaktig ur skattesynpunkt. En viss modifiering av dubbelbeskattningen kom visserligen till stånd genom det s. k. Annellska förslaget, men denna lättnad är otillräcklig. Resultatet av den dubbelbeskattning som tillämpas i vårt land har blivit att småspararna — i direkt form som obligationsköpare eller indirekt via banker och försäkringsbolag — fått träda till som

långgivare utan tillfälle att som aktieägare i företagen bli delaktiga i dessas värdetillväxt. En successiv avveckling av skatten på den utdelade vinsten från aktiebolagen skulle med all sannolikhet medföra att bolagen i växande utsträckning ombesörjde sin kapitalanskaffning aktievägen. Denna utveckling synes dock ha försvårats genom den nya aktievinstbeskattningen som i än högre grad än den tidigare beskattningsformen missgynnar investering av färskt kapital.

En ökad spridning av aktieägandet förutsätter att aktiematerialet göres mer tillgängligt än tidigare. Lägre nominella värden på nyemitterade aktier skulle till exempel underlätta ett regelbundet aktiesparande och även möjliggöra större spridning av risken för varje enskild köpare. Det är vidare angeläget att man i banklagstiftningen vidtar sådana ändringar som gör det möjligt för bankerna att förenkla försäljningen av aktier. Bankerna borde t. ex. medges rätt att som en serviceåtgärd ha ett mindre antal aktier liggande för »strököpare». Möjligheter borde även finnas för en stående köporder av exempelvis en aktie i månaden till en viss högsta köpkurs. En översyn av aktiebolags- och banklagstiftningen i syfte att möjliggöra en popularisering och ökad spridning av aktieägandet bör därför snarast ske.

I *motionerna I:221* och *II:287* framhåller motionärerna att det största hotet mot det betydelsefulla småsparandet i t. ex. sparbanker utan tvekan är inflationen. Det behövs en relativt liten ytterligare ökning i inflationstakten för att den reala avkastningen skall bli negativ och spararen sålunda drabbas av en direkt kapitalminskning. Detta problem är desto mer framträdande som de ökande överlåtelseerna av egna hem och mindre jordbruk tillför förhållandevis betydande kapitalbelopp till åtskilliga, särskilt äldre familjer, som saknar erfarenhet av kapitalplacering annat än i bank och för vilka en sådan placering framstår som den naturliga. En annan effekt av inflationen är att denna på småspararnas bekostnad leder till en omfördelning av förmögenheter från innehavare av små till innehavare av stora förmögenheter vilket alla borde kunna enas om att söka hindra.

Värdesäkringskommittén har kommit fram till att antalet hushåll, vars inkomster helt eller till större delen utgöres av räntor, livräntor, pensioner eller andra nominellt fixerade inkomster, synes vara betydande. Redan detta borde vara skäl till åtgärder i syfte att skydda dessa sparare. Kommittén ansåg sig kunna konstatera att det finns ett behov av nya värdesäkra placeringsformer särskilt för småspararna. Hushållssparandet kan dock bara i begränsad omfattning ske i realvärden. Detta måste även i fortsättningen i allt väsentligt få formen av penningssparande. Detta måste på allt sätt skyddas från inflationsförluster och spararen från uppluckring av sparviljan. Härvid kan olika metoder användas.

En sådan metod skulle vara systemet med uppskov med inträdet av

skattskyldigheten på det sparade beloppet så länge detta inestår på bankkonto, dock högst i 10 år och till ett belopp av högst 50 000 kr. Spararen skulle göra dels en räntevinst, dels en skattevinst genom att sätta in pengar när inkomsten är hög och ta ut den när inkomsten är låg. Ett sådant sparstimulerande system skulle ställa sig fördelaktigt för inkomsttagare som har varierande inkomster under olika år. Detta gäller främst jordbrukare och smärre rörelseidkare, utövare av vissa fria yrken men i vissa fall även löntagare, t. ex. om de under olika år har stora extrainkomster eller står nära pensionsåldern.

Som motivering för utredningsyrkandet i *motionerna I:600* och *II:540* framhålls bl. a. att under senare år betydande vikt lagts vid det kollektiva och institutionella sparandet, varvid det personliga sparandet eftersatts. Detta måste anses beklagligt med hänsyn till det personliga sparandets betydande uppgift i dagens samhälle. Såväl den norska som den finska skattelagstiftningen innehåller sparstimulerande regler som har avseende på banksparande. Utredningen om sparstimulerande åtgärder var särskilt intresserad av åtgärder, som byggde på uppskov i beskattningen. Dessa bedömdes som positiva för sparandet på längre sikt. Emellertid ansågs att frågorna borde tas upp till samlad bedömning, när olika skatteutredningar var färdiga med sitt arbete. Motionärerna finner det lämpligt och angeläget att tanken på ett program för sparstimulerande åtgärder nu åter tas upp till behandling. En grundläggande princip bör därvid vara att den enskilde skall ha full frihet att välja sparmål och bestämda former för sparandet samt därvid, oavsett mål och form, åtnjuta en favör. Endast det reella nysparandet skulle premieras. Det av sparutredningen rekommenderade förfarandet med sparpremiering genom uppskjuten beskattning bör nu övervägas. En sammanställning av föreliggande utredningsmaterial och av erfarenheterna av de hittills bedrivna sparstimulerande åtgärderna bör snabbt komma till stånd, därvid även samordning bör ske med redan existerande premieringsformer.

I *motionen II:128* framhålls att det är nödvändigt att ökade resurser står till förfogande för investeringsverksamheten, om vårt näringsliv skall kunna hävda sig i den växande internationella konkurrensen och vårt folks välstånd skall kunna ökas på sätt som vi alla önskar. Inte minst den senaste långtidsutredningen har för de framförliggande årtiondena påvisat behovet av ökade kapitalinsatser.

En betydande del av investeringarna måste finansieras genom de enskilda hushållens sparande. Med den avsevärda minskning som under senare tid skett av företagens sparande och självfinansiering måste det personliga sparandet tillmätas ännu större roll för det ekonomiska framåtskridandet och den samhällsekonomiska balansen. Klimatet för det

enskilda sparandet i vårt land kan emellertid inte betecknas som tillfredsställande. Det lönsparande som främjas av det allmänna har fått viss anslutning från allmänheten men kan inte sägas ha kommit upp till önskvärd omfattning.

Uppenbart är att det personliga sparandet måste främjas på ett effektivare sätt, nämligen genom särskild premiering i beskattningshänseende.

Banksparandet är en sparform som är särskilt betydelsefull för småspararna. Det är angeläget att kompensera denna sparform, då den hör till dem som särskilt hårt drabbas av inflationen. Även administrativa skäl talar för att premiera banksparandet. En metod som i sammanhanget bör prövas är följande:

Särskilt sparkonto skulle få uppläggas av varje till statlig inkomstskatt skattskyldig fysisk person som fyllt 16 år. Föräldrar skulle få öppna sparkonto för minderårigt barn. I syfte att dels särskilt främja småsparandet, dels förhindra missbruk skulle det premieberättigade beloppet maximeras till t. ex. 2 000 kr. per person och år för ensamstående och 4 000 kr. för äkta makar. För barnkonto maximeras det årliga beloppet till t. ex. 1 500 kr. Högsta sammanlagda belopp på ett konto kunde t. ex. begränsas till resp. 20 000, 40 000 och 15 000 kr. (inkl. upplupen ränta). Insättningar på barnkonto borde ske i sådan form att de insatta medlen helt tillhörde barnet.

Premien borde utgå i form av avdrag på den statliga inkomstskatten med viss del av under året insatt belopp (upp till ovan angivna belopp). Premien kunde försöksvis tills vidare sättas vid 10 % av årets nysparande. I syfte att stimulera ett långfristigt sparande skulle den utfalla endast om beloppet stått inne en viss period, exempelvis minst 5 år. Detta motsvarade en årlig tilläggsränta av ca 2 %.

Denna metod skulle ge en sparstimulans, som blev oberoende av vederbörandes inkomstnivå samtidigt som den kunde stimulera det verkliga småsparandet. För att förhindra s. k. vartannatårssparande borde premiering endast ske för belopp som ökat kontots tidigare maximum.

Kontot borde inte vara spärrat, men om uttag skedde före utgången av den stipulerade 5-årsperioden skulle den på uttaget belopp belöpande premien återgå till statsverket. Detta kunde enkelt ske genom att banken till statsverket som skattebelopp inbetalade 10 % av i förtid uttaget belopp.

Hinder borde dock inte möta att — efter överenskommelse mellan arbetsgivaren och den anställde — låta sparavdraget slå igenom redan vid källskatten. Överenskommelse borde sålunda kunna få träffas om att arbetsgivaren ombesörjde sparkontoinsättning för den anställdes räkning. Källskatten borde då kunna minskas med 10 procent av på sparkontot insatt belopp. För B-skattebetalare, företagare och fria yrkesutövare borde motsvarande möjligheter öppnas för jämkning av för honom fastställd preliminär skatt.

Det finns grundad anledning att i praktiken pröva en form för skatte-

lätnader som premierar bostadssparandet. De ökade kapitalresurser, som på detta sätt kan tillföras bostadsbyggandet, blir till nytta inte endast för spararna själva utan även för bostadssektorn. Motionärerna föreslår att premiering bör utgå till den som under fem år sätter in pengar på särskilt bostadssparkonto. Medlen skall användas för eget hem eller insats i bostadsrättsförening. Att ägaren använder del av fastigheten för yrkesverksamhet eller att kostnaden uppförs på jordbruksfastighet bör inte utgöra hinder för premiering. Om det insatta beloppet används för okvalificerat ändamål, bör det däremot återföras till beskattning. För att undgå beskattning bör medlen vidare ha investerats för ändamålet senast före utgången av tio år efter sparandeperiodens början.

Utskottet

I diskussionen om det nuvarande samhällsekonomiska läget och om prognoserna för den svenska samhälls ekonomin under de närmaste åren har betonats betydelsen av en ökad kapitalbildning som en förutsättning för den eftersträlvade fortgående standardhöjningen. Även 1965 års långtidsutredning (SOU 1966:1) påpekar behovet av ökade kapitalinsatser. Avsevärda privata och offentliga investeringar torde krävas, om näringslivet skall kunna hävda sig i den allt hårdare internationella konkurrensen och om de alltmer ökade kraven på samhället skall kunna tillgodoses. En betydande del av dessa investeringar måste finansieras genom det personliga sparandet, vars betydelse alltmer uppmärksammas genom stegringen av de personliga inkomsterna och den därmed följande ökningen av konsumtionsefterfrågan. Man har därvid särskilt beaktat det kända förhållandet att en viss ökning av det privata sparandet innebär en minskning av den privata konsumtionen. Även om det personliga sparandet representerar en stor del av det totala sparandet får emellertid inte bortses från det sparande som äger rum inom företagen genom att vinstmedel användes för nyinvesteringar. Genom införandet av möjligheter till omfattande avsättningar till investeringsfonder och av avskrivnings- och lagervärderingsregler vid beskattningen har man sökt stärka företagens konsoliderings- och självfinansieringsförmåga. Man måste också ta hänsyn till det stora och alltmer växande sparande som äger rum genom fonduppbbyggnaden inom ATP (jfr bilaga 1). Under 1960-talet visar emellertid företagssparandet en minskning, medan det enskilda och offentliga sparandet visar en ökning. Dessa tendenser har för kreditinstitutens del medfört att det enskilda sparandet övertagit företagets roll som dominerande sparkälla och inlåningskund. Sparandet inom företagssektorn väntas minska ytterligare under tiden fram till år 1970, vilket innebär att kreditinstitutet måste väsentligt kunna öka utlåningen till industri, handel och samfärdsel för att möjliggöra den eftersträlvade förstärkningen av industrins internationella

konkurrenskraft. I sammanhanget bör erinras om att aktiebolagens kapitaltillförsel i samband med nyemissioner i börsnoterade bolag och fondhandlarlistans bolag under år 1966 uppgick till 341 milj. kr. Det belopp, som skall inbetalas i anledning av hittills under år 1967 aviserade nyemissioner av aktier, uppgår till 181 milj. kr. Man har emellertid anledning räkna med att den nyligen beslutade permanentningen av Annell-lagen och den ökade avdragsrätten för utdelning på nyemissioner kommer att underlätta näringslivets kapitalanskaffning i fortsättningen.

Banksparandet visar ökning under år 1966 (jfr bilaga 2). Särskilt för sparbankerna har detta år varit gynnsamt. Det positiva resultatet torde till stor del bero på de initiativ till sparstimulerande åtgärder som hittills vidtagits av statsmakterna och sparinstitutet. Man har framför allt velat hos de unga inskräpa värdet av regelbundna sparvanor. Den snabba inkomststegringen torde också ha bidragit till ett ökat sparande. Av de sparstimulerande åtgärderna bör särskilt framhållas ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet. De till betänkandet fogade bilagorna 3—5 visar, att detta sparande fått en betydande omfattning. I anslutning härtill bör omnämnas att lönsparkommittén ånyo aktualiserat tanken på premiering av ett långsiktigt bostadssparande i nära anslutning till ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet. Förslaget bygger på att en premiering från staten skulle ske för ett bundet långsiktigt målsparande inriktat på anskaffandet av en permanent bostad i form av villa, radhus, kedjehus eller bostadsrättslägenhet. Sedan lönsparkommitténs förslag utsänts på remiss till sparinstitut och intresseorganisationer, anslutna till kommittén, har remissinstanserna framställt önskemål om en representativ undersökning av bostadssparandet och om möjligheterna att genom det föreslagna systemet nå ett ökat nettosparande. Lönsparkommittén har anslutit sig till tanken på en utredning av frågan och att därvid kan prövas också andra alternativ, exempelvis stöd via de statliga låne- och bidragsformerna för bostadsbyggandet i förhållande till sparprestationen. I anslutning till den förordade utredningen bör enligt lönsparkommittén de hittillsvarande reglerna för lönsparandet överses i syfte att ytterligare effektivisera denna sparform. Kommitténs förslag jämte remissvar har av fullmäktige för riksgäldskontoret överlämnats till chefen för finansdepartementet.

Utskottet vill vidare erinra om de åtgärder, som vidtagits på beskattningsområdet för att premiera sparandet. I syfte att lindra beskattningen av sparkapitalets avkastning höjdes genom beslut av 1961 års riksdag de skattefria bottenbeloppen för inkomst av kapital med en tredjedel, varigenom maximibeloppet för det s.k. sparavdraget bestämdes till 400 kr. för ensamstående och 800 kr. för makar gemensamt. Det s.k. försäkringsavdraget höjdes samtidigt till motsvarande belopp men genom lagstiftning år 1963 omkonstruerades avdraget så, att avdrag numera medges dels för

obligatorisk sjukförsäkringsavgift med debiterat belopp, dock lägst 150 kr. för ensamstående och 300 kr. för äkta makar, dels för under beskattningsåret erlagda avgifter och premier för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar med maximalt 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för äkta makar. Därvid har hänsyn tagits till att dessa frivilliga avgifter och premier skall inrymmas i avdraget i samma utsträckning som tidigare.

Mot bakgrunden av de betydande investeringsbehoven finns det enligt utskottets mening anledning att — trots den gynnsamma utvecklingen av det enskilda sparandet — pröva nya vägar för att öka detta sparande i syfte att minska den privata konsumtionen. Varje åtgärd, som kan befinnas lämplig för sådant ändamål, bör allvarligt övervägas. Såsom utskottet tidigare ett flertal gånger framhållit bör emellertid inte bortses från att skälen samt viljan och förmågan till ett sparande torde vara så individuellt betingade, att man knappast kan dra några säkra generella slutsatser om beskattningsreglernas faktiska inverkan på sparandet. Den negativa effekt som beskattningen kan tänkas ha på sparviljan uppvägs mestadels av motivet för sparandet. Är motivet att skapa en framtida trygghet i någon form, torde beskattningens utformning inte vara av större betydelse. Med hänsyn härtill torde möjligheterna att genom lämpliga åtgärder vid beskattningen stimulera det personliga sparandet vara begränsade.

I de förevarande motionerna framlägges förslag till olika åtgärder, som syftar till att främja det personliga sparandet genom avdrag vid beskattningen eller genom hel eller partiell skattebefrielse för belopp, som insättes på vissa sparkonton.

I motionerna I:219 och II:278 samt motionen II:128 hemställs sålunda om riksdagsskrivelse med begäran om utredning och förslag till premiering av personligt sparande genom skattelättnader för medel som insätts på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning och är inestående där minst fem år. Förslaget i det förstnämnda motionsparet innebär i huvudsak införande av rätt att göra en högsta årlig insättning på sådant konto med 1 000 kr. för ensamstående och 2 000 kr. för äkta makar, därvid sparpremien skall ges i form av avdragsrätt vid taxeringen. I den sistnämnda motionen föreslås att de årliga insättningarna skall utgöra 2 000 resp. 4 000 kr. samt att föräldrar skall få rätt att öppna sparkonton för minderåriga barn med en årlig insättning av 1 500 kr. Premiering skall ske genom avdrag på den statliga inkomstskatten.

I motionerna I:221 och II:287 samt I:600 och II:540 framställs skrivelseyrkande med begäran om utredning och förslag till riksdagen rörande stimulans av det personliga sparandet. Därvid bör övervägas det av utredningen om sparstimulerande åtgärder rekommenderade systemet med sparpremiering genom uppskjuten beskattning.

Såsom framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen diskuterade

nämnda utredning ingående frågan om premiering av nysparandet. Utredningens majoritet fann sig därvid inte kunna tillstyrka att det totala enskilda sparandet stimulerades genom en skatteminskning satt i relation till det belopp som insattes på särskilt konto. Utredningen fann det inte heller möjligt att endast premiera sådant sparande som framkallades av själva premieringsförfarandet. Det ansågs i praktiken inte möjligt att särskilja det premierade sparandet från sådant nysparande, som skulle ha ägt rum oberoende av premieringen. Inte heller ansågs det möjligt att i praktiken fastställa storleken av det totala nysparandet, enär premieringsförfarandet måste komma att gälla även befintliga tillgångar, vilka kunde överföras till den sparandeform, som premierades. Kostnaderna för premieringen kunde enligt utredningens beräkningar under sådana förhållanden antas bli minst lika stora som den framkallade sparandeökningen och därigenom få betydande stats- och kommunfinansiella verkningar. Utredningsmajoritetens mening delades av flertalet remissinstanser.

Utskottet kan ansluta sig till den ståndpunkt, som intagits av utredningens majoritet. Ett genomförande av förslagen om skattepremiering av medel som insatts på sparkonto och om sparpremiering genom skatteuppskov skulle dessutom innebära att nya möjligheter till inkomst- och progressionsutjämning infördes. Detta i sin tur skulle kunna medföra från skatteförmåge- och rättvisesynpunkt mindre önskvärda resultat. Utskottet har tidigare i olika sammanhang vid sin prövning av frågan om införande av progressionsutjämning hänvisat till de invändningar av principiell art som vid remissbehandlingen riktades mot 1957 års skatteutrednings förslag till progressionsutjämning och för sin del ansett att spørsmålet om åstadkommande av en sådan utjämning bör betraktas som en fråga på längre sikt. De påtagligaste verkningarna av progressionen har utskottet ansett vara undanröjda genom lagstiftningen om ackumulerad inkomst, om taxering för inkomst av medel som insatts på skogskonto och om förlustutjämning samt genom införandet av det schabloniserade kommunalskatteavdraget. Utskottet vidhåller sina tidigare uttalanden i frågan och avstyrker således bifall till motionerna I:219 och II:278, I:221 och II:287, I:600 och II:540 samt II:128 i nu berörda delar.

I motionerna I:219 och II:278 samt II:128 yrkas rätt till avdrag vid taxeringen för medel, som insatts på särskilt bostadskonto för anskaffande av eget hem, fritidsbostad eller för erläggande av insats i bostadsrättsförening. I de båda förstnämnda motionerna framställs därvid ett lagstiftningsyrkande, innebärande ett uppskov med beskattningen av de insatta medlen. I dessa motioner föreslås vidare viss skattefrihet för sådant sparande som sker i form av särskilt stora amorteringar på egnahemslån.

Vad utskottet ovan anfört som skäl mot en avdragsrätt för medel, som insatts på särskilt sparkonto, gäller också i fråga om den av motionärerna förordade rätten till avdrag för avsättning till särskilt bostadskonto. Be-

träffande förslaget om skatteförmåner för särskilt stora amorteringar på egnahemslån anser utskottet, att gällande beskattningsregler i fråga om egnahemsfastigheter och bostadsrättslägenheter redan erbjuder betydande förmåner för fastighets- och lägenhetsägarna och att ytterligare åtgärder för stimulans av bostadssparandet därför bör prövas inom ramen för den allmänna bostadspolitik. I detta sammanhang bör erinras om den stimulans av särskilt bostadssparande som sker genom det av vissa sparinstitut praktiserade systemet med s.k. sparlån, innebärande att den, som regelbundet sparar under en viss minimitid, kan erhålla ett borgensfritt lån med belopp i förhållande till sparat kapital. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I:219 och II:278 samt II:128 i nu berörda hänseenden.

I motionerna I:219 och II:278 förordas därjämte i sparstimulerande syfte avdragsrätt vid taxeringen för medel, som insatts på särskilt utbildningskonto. De på sådant konto insatta medlen föreslås vidare skola undantagas från gåvoskatt.

Såsom utskottet tidigare framhållit vid prövningen av samma motionsyrkande skulle förslaget innebära att man på en omväg införde rätt till avdrag vid beskattningen för kostnader, vilka enligt nuvarande principer inte är av avdragsgill natur. Motionärernas förslag har nämligen nära samband med frågan om avdragsrätt för studieunderstöd. På förslag av bevillningsutskottet (bet. nr 4) har årets riksdag avstyrkt motionsvis väckta förslag om avdragsrätt vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande. Utskottet anser sig således inte kunna tillstyrka lagstiftningsyrkandet i motionerna I:219 och II:278 i nu berörda del.

Utskottet behandlar härefter de i vissa motioner framförda förslagen om höjning av de sparstimulerande schablonavdragen vid beskattningen. I motionerna I:21 och II:28 anser motionärerna att dessa avdrag nu bör bli föremål för översyn i syfte att anpassa dem till den inkomstutveckling och penningvärdeförändring som ägt rum sedan de nuvarande avdragsbeloppens storlek fastställdes. De avdrag motionärerna har i åtanke är det s.k. sparavdraget i inkomstkällan kapital, avdraget för frivilliga avgifter och premier för försäkringar, extra avdraget på 200 kr. vid schablontaxering av en- och tvåfamiljsfastigheter samt avdraget på 500 kr. vid realisationsvinstbeskattning av sådana aktier m.m., som innehafts fem år eller mera. I fråga om sistnämnda avdrag anser motionärerna det otillfredsställande att två makar inte har rätt till högre avdragsbelopp än ensamstående. I syfte att stimulera aktiesparandet föreslår motionärerna i motionerna I:219 och II:278 en höjning av sparavdraget i inkomstkällan kapital med 200 kr. för ensamstående och med 400 kr. för makar i den mån kapitalavkastning till motsvarande belopp utgör utdelning på aktier eller andelar i ekonomisk förening. Vidare förordas att rätten till sparavdrag

utsträcker att gälla även fysiska personer, som har inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse.

Med anledning av dessa yrkanden vill utskottet först framhålla att varken 200-kronorsavdraget vid taxering av en- och tvåfamiljsfastigheter eller 500-kronorsavdraget vid aktievinstbeskattningen är att betrakta som sparavdrag i egentlig mening. Det förstnämnda avdraget infördes genom lagstiftning år 1957 och tillkom i syfte att förebygga förhöjning av den statliga inkomstskatten med anledning av den väntade höjningen av fastighetstaxeringsvärdena vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. Schablonavdraget vid aktievinstbeskattningen har enligt uttalande av departementschefen i prop. 1966:90 tillkommit främst för att begränsa de fall då undersökning av vinstens storlek kan bli aktuell.

I dagens statsfinansiella läge är utskottet inte berett att medverka till en höjning av de sparstimulerande avdragen eller till en utsträckning av deras användning. Enligt kalkyler gjorda på grundval av 1966 års taxering beräknas en höjning av sparavdraget i inkomstkällan kapital från 400 kr. till 600 kr. för ensamstående och från 800 kr. till 1 200 kr. för äkta makar medföra ett skattebortfall för staten på 50—60 milj. kr. och för kommunerna på 35 milj. kr. En höjning av avdraget för frivilliga avgifter och premier för försäkringar från 250 kr. till 400 kr. för ensamstående och från 500. kr till 800 kr för äkta makar beräknas medföra ett statligt skattebortfall på 11—12 milj. kr. och ett kommunalt skattebortfall på 7—8 milj. kr., medan en höjning av schablonavdraget vid taxering av en- och tvåfamiljsfastigheter från 200 kr. till 300 kr. skulle föranleda ett skattebortfall för staten om 15 milj. kr. och för kommunerna om 8 milj. kr. Vid dessa beräkningar har man i samtliga fall utgått från oförändrad kommunal utdebitering.

Vad angår förslaget om införande av särskilda sparavdrag i förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse vill utskottet — utöver de statsfinansiella verkningarna av genomförandet av ett sådant förslag — även framhålla följande. Gällande beskattningsrätt innebär att sparavdraget får utnyttjas av alla inkomsttagare som har behållen inkomst av kapital, således också av dem, vilkas huvudsakliga inkomst kommer från annan förvärvskälla. Det finns ingenting som tyder på att fastighetsägare och egna företagare genomsnittligt sett skulle utnyttja avdraget i mindre omfattning än löntagare. I sammanhanget bör även uppmärksammas att beskattningsreglerna i fråga om inkomst av rörelse och jordbruksfastighet medger rörelseidkare och jordbrukare med bokföringsmässig inkomstredovisning vidsträckta möjligheter till konsolidering genom vinstreglerande dispositioner, och de skattemässiga fördelar, som dessa beskattningsregler innebär, torde vara större än de sparavdraget kan erbjuda. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I:21 och II:28 samt I:219 och II:278 i förevarande hänseenden.

Vad slutligen gäller skrivelseyrkandet i motionerna I:219 och II:278

om utgivandet av ett obligationslån vill utskottet erinra om att senast föregående år i sparstimulerande syfte ett obligationslån (Spar 66) utgavs på synnerligen förmånliga villkor. Utskottet vidhåller emellertid sin tidigare uttalade uppfattning att utgivandet av obligationslån knappast är ägnat att åstadkomma ett reellt nysparande. En sådan åtgärd torde i huvudsak endast medföra en omplacering av redan befintliga tillgångar.

Utskottet finner med hänsyn till det anförda ej heller skäl att biträda yrkandet i motionerna I:219 och II:278 i nu berörda hänseende.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:21 av herr Svenungsson och II:28 av herr Thylén om vissa sparstimulerande åtgärder vid beskattningen,

2) de likalydande motionerna I:219 av herr Holmberg m.fl. och II:278 av herr Bohman m.fl. om vissa spartimulerande åtgärder,

3) de likalydande motionerna I:221 av herr Hübinette samt II:287 av herrar Ringaby och Berglund om uppskov med beskattning av sparbelopp,

4) de likalydande motionerna I:600 av herrar Thorsten Larsson och Harald Pettersson samt II:540 av herr Nilsson i Tvärålund m.fl. om stimulans av personligt sparande, ävensom

5) motionen II:128 av herrar Antonsson och Jönsson i Ingemarsgården om premiering av sparande på särskilt sparkonto och målinriktat sparande,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 april 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Wärnberg, Tage Johansson, Gösta Jacobsson, Lundström, Enarsson, Paul Jansson* och Tistad; samt

från a n d r a kammaren: herrar Brandt*, Allard, Vigelsbo, Asp*, fru Nettelbrandt*, herrar Eriksson i Bäckmora*, Kristenson, Carlsson i Västerås, Söderström och Öhvall.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Gösta Jacobsson, Enarsson* och *Söderström*, vilka ansett, dels att utskottet bort tillstyrka bifall till de i motionerna I:219 och II:278 framförda förslagen om

1) rätt att i deklARATIONEN göra avdrag för insättning på särskilt bostadskonto under åren 1968—1973 av medel, avsedda för förvärv av eget hem eller fritidsbostad eller för insats i bostadsrättsförening med belopp på sammanlagt högst 6 000 kronor för ensamstående och 12 000 kronor för äkta makar,

2) rätt att i deklARATIONEN göra avdrag för insättning på särskilt konto för utbildning av egna barn intill ett maximibelopp av 1 200 kronor per år och 18 000 kronor sammanlagt,

3) rätt för ägare av en- och tvåfamiljsfastighet eller bostadsrättslägenhet att under vissa förutsättningar i deklARATIONEN göra avdrag för amortering av skuld på fastigheten eller lägenheten, i den mån amorteringen överstiger 1,5 % av vederbörande taxeringsvärde och maximalt med 700 kronor jämte 200 kronor för varje hemmavarande barn under 16 år,

4) höjning av maximibeloppet för sparavdraget i inkomstkällan kapital (f. n. 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för äkta makar) med 200 respektive 400 kronor, i den mån kapitalavkastningen till motsvarande belopp utgör utdelning på aktier eller på andelar i ekonomisk förening, ävensom

5) rätt till sparavdrag om högst 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för äkta makar för den som insatt sparkapital i inkomstkällorna jordbruksfastighet annan fastighet eller rörelse, dock endast i den mån sparavdraget ej kunnat utnyttjas i inkomstkällan kapital;

dels att utskottet på grund härav under punkten 2 bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I:219 av herr *Holmberg m. fl.* och II:278 av herr *Bohman m. fl.*, såvitt här är i fråga, måtte antaga de vid motionerna fogade förslagen till

a) förordning om bostadssparande,

b) förordning om utbildningssparande, samt

c) lag om ändring av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

II) av herrar *Gösta Jacobsson, Lundström, Enarsson, Tistad, Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt*, herrar *Eriksson* i *Bäckmora, Söderström* och *Öhvall*, vilka ansett,

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som börjar på s. 19 med »Vad slutligen» och slutar på s. 20 med »berörda hänseende», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet anser att obligationslån av det slag som framlagts i de likalydande motionerna I:219 och II:278 skulle ge en angelägen sparstimulans och åstadkomma ett reellt nysparande. Det bör uppdragas åt Kungl. Maj:t att framlägga förslag härom, varvid även frågan om att göra lånet värdesäkert bör övervägas.»

dels att utskottet under punkten 2 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I:219 av herr Holmberg m. fl. och II:278 av herr Bohman m. fl. i nu berörda del måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till riksdagen om försäljning av obligationer till allmänheten i enlighet med vad motionärerna anfört.

III) av herrar *Gösta Jacobsson, Lundström, Enarsson, Tistad, Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt*, herrar *Eriksson* i Bäckmora, *Söderström* och *Öhvall*, vilka — under åberopande av innehållet i motionerna I:219 och II:278, I:221 och II:287, I:600 och II:540 samt motionen II:128 — ansett, att utskottet under punkterna 2—5 bort hemställa,

att riksdagen, med anledning av de likalydande motionerna I:219 av herr Holmberg m. fl. och II:278 av herr Bohman m. fl., I:221 av herr Hübinette samt II:287 av herrar Ringaby och Berglund, I:600 av herrar Thorsten Larsson och Harald Pettersson samt II:540 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl., ävensom motionen II:128 av herrar Antonsson och Jönsson i Ingemarsgården, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag rörande premiering av personligt sparande på särskilt sparkonto i bank eller annan penninginrättning samt rörande skattelättnader för bostadssparande.

Särskilt yttrande

av herrar *Lundström, Tistad, Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt*, herrar *Eriksson* i Bäckmora och *Öhvall*, vilka anfört följande:

Genom den fortskridande inflationen har värdet av vissa schablonavdrag vid inkomstbeskattningen avsevärt reducerats. Det gäller inte minst — som framhålles i motionerna I:219 och II:278 — beträffande sparavdraget i inkomstkällan kapital. Genom en höjning av detta avdrag skulle en sparstimulerande effekt åstadkommas. Vi anser dock med hänsyn till den statsfinansiella och samhällsekonomiska situationen att åtgärder för att höja det avdragsgilla beloppet tills vidare måste anstå.

Allmänna pensionsfonden: placeringarna efter låntagargrupp 31/12 1961—1966

	Milj. kr. (kontantvärden)						%					
	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Statspapper	103,9	175,8	435,3	700,1	979,4	1 210,7	8,7	6,2	9,1	9,6	9,4	8,3
Bostads- krediter	605,7	1 276,1	1 977,7	3 021,4	4 245,2	6 599,3	50,9	45,3	41,5	41,5	40,7	45,2
Jordbruk	40,0	74,2	165,9	250,1	349,4	474,4	3,4	2,6	3,5	3,4	3,3	3,2
Kommuner	153,9	342,0	665,4	1 139,5	1 672,6	1 963,9	12,9	12,1	14,0	15,7	16,0	13,5
Näringslivet	267,1	869,4	1 312,0	1 820,2	2 566,3	3 349,8	22,5	30,8	27,5	25,0	24,6	22,9
Utländska obl.	16,0	25,4	75,4	72,4	64,0	59,0	1,4	0,9	1,6	1,0	0,6	0,4
Återlån	2,9	55,6	129,3	275,8	564,6	953,4	0,2	2,0	2,7	3,8	5,4	6,5
Bank- och pg- tillgodo- havande	0,1	1,9	3,2	1,5	1,4	6,4	—	0,1	0,1	—	—	—
Summa	1 189,6	2 820,4	4 764,2	7 281,0	10 442,9	14 616,9	100	100	100	100	100	100

Inlåningsutvecklingen i sparinstitutet i 1953 års penningvärde

Vid slutet av	Affärsbankerna Mkr	Sparbankerna Mkr	Postsparbanken Mkr	Jordbrukskassorna Mkr	Försäkringsbolagen ¹ Mkr	Totalt Mkr
1953 ...	11 839	9 343	2 849	617	7 266	31 914
1954 ...	12 600	9 878	2 992	703	7 833	34 006
1955 ...	12 277	10 268	3 086	765	8 282	34 678
1956 ...	12 235	10 572	3 154	799	8 570	35 330
1957 ...	12 784	10 937	3 267	834	8 872	36 694
1958 ...	13 672	11 259	3 379	848	9 163	38 321
1959 ...	16 188	11 988	3 580	921	9 889	42 566
1960 ...	15 279	12 434	3 865	1 001	10 165	42 744
1961 ...	15 630	12 882	3 970	1 087	10 251	43 820
1962 ...	16 821	13 219	4 109	1 181	10 151	45 481
1963 ...	18 250	13 812	4 344	1 312	—	—
1964 ...	19 590	14 520	4 487	1 529	—	—
1965 ...	19 564	14 993	4 567	1 720	—	—
1966 ...	20 132	15 525	4 588	1 851	—	—

¹ På grund av ändrat redovisningssystem inom försäkringsbolagen föreligger inte jämförbara resultat från dessa beträffande åren 1963—1966.

Ungdomens lönsparande

	31/12 1964	31/12 1965	31/12 1966	Inne- stående 1/1 -65	Insatt under 1965	Uttaget under 1965	Inne- stående 1/1 -66	Insatt under 1966	Uttaget under 1966	Inne- stående 31/12 -66	Ökning under 1964	Ökning under 1965	Ökning under 1966
	st.	st.	st.	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr	mkr
Postbanken	112 624	102 671	97 047	144,5	55,4	63,2	144,1	55,3	60,0	147,4	4,6	-0,4	3,3
Sparbankerna	54 165	60 139	60 155	71,4	46,9	40,2	82,3	50,2	44,4	93,5	4,6	10,8	10,9
Affärsbankerna	4 571	5 146	6 091	6,9	4,4	3,4	8,3	5,5	3,9	10,4	1,0	1,4	2,1
Centralkassor för jord- brukskredit	726	822	896	0,7	0,4	0,2	1,0	0,5	0,3	1,3	0,1	0,3	0,3
KF:s sparkassa	262	226	174	0,5	0,2	0,3	0,5	0,1	0,3	0,4	0,1	0,0	-0,1
HSB	35	84	90	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Summa	172 383	169 088	164 453	224,0	107,3	107,2	236,2	111,8	108,9	253,1	10,4	12,1	16,5
Motsvarande belopp utgjorde för år													
1965							107,3		107,2	236,2			12,1
1964							100,1		97,9	224,0			10,4
1963							97,7		85,6	213,6			18,8
1962							87,4		71,5	194,9			22,8
1961							78,3		66,4	172,2			18,4
1960							68,1		49,2	153,3			24,6
1959							60,5		41,3	128,9			23,5
1958							52,2		29,3	105,6			26,3
1957							35,6		24,9	79,3			13,4
1956							30,0		20,3	65,9			11,6
1955							25,2		16,7	54,3			9,4
1954							20,7		14,2	44,9			7,5
1953							18,3		9,1	37,4			10,1
1952							16,4		5,0	27,3			12,0
1951							12,6		2,3	15,3			10,5
1950							5,1		0,4	4,8			4,8

Bilaga 4

Det allmänna lönsparandet

	Antal lönsparare			Sparbelopp (i mkr)									Kr		
	1964	1965	1966	Inne- stående 1/1 -65 (inkl. ränta)	Netto- ökning under 1965 (ins. ./.. utt. exkl. ränta)	Inne- stående 1/1 -66 (inkl. ränta)	Netto- ökning under 1966 (ins. ./.. utt. exkl. ränta)	Inne- stående 31/12 -66 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. under 1964 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. under 1965 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. under 1966 (inkl. ränta)	Konto- behålln. i medel- tal per lönspar- 1964	Konto- behålln. i medel- tal per lönspar- 1965	Konto- behålln. i medel- tal per lönspar- 1966	
Postbanken	98 864	106 943	116 282	165,0	24,1	197,7	31,7	240,6	38,3	32,7	42,9	1 669	1 849	2 069	
Sparbankerna	174 742	179 427	207 065	323,9	54,0	395,6	102,4	523,0	77,2	71,7	127,4	1 854	2 205	2 526	
Affärsbankerna	180 221	197 891	234 953	387,0	29,8	435,6	55,8	514,0	39,9	48,6	78,4	2 147	2 201	2 188	
Centralkassor för jordbruks- kredit	7 110	6 667	6 491	9,4	1,3	11,2	0,7	12,5	2,5	1,8	1,3	1 325	1 683	1 926	
KF:s sparkassa	1 495	1 340	1 214	2,1	0,1	2,3	0,0	2,4	0,5	0,2	0,1	1 393	1 725	1 977	
HSB	994	1 186	1 219	1,9	0,3	2,3	0,2	2,6	0,5	0,4	0,3	1 898	1 933	2 132	
	463 426	493 454	567 224	889,3	109,7	1044,7	190,7	1295,1	158,9	155,4	250,3	1 919	2 117	2 283	

Ungdomens lönsparande

Antal lönsparare

År	Nyttillkomna under året	Avgångna under året	Antal vid slutet av resp. år	Förändring under året
	st.	st.	st.	st.
1950	30 000	2 300	27 700	+ 27 700
1951	18 000	3 700	42 000	+ 14 300
1952	12 000	8 000	46 000	+ 4 000
1953	15 000	9 000	52 000	+ 6 000
1954	19 000	13 700	57 300	+ 5 300
1955	25 000	16 000	66 300	+ 9 000
1956	24 300	15 000	75 600	+ 9 000
1957	31 000	14 200	92 400	+ 16 800
1958	40 200	16 000	116 600	+ 24 000
1959	29 462	19 838	126 100	+ 10 000
1960	34 116	20 956	139 300	+ 13 000
1961	36 821	25 228	151 100	+ 11 500
1962	37 554	22 782	165 900	+ 15 000
1963	26 589	25 991	166 500	+ 600
1964	54 723	48 836	172 400	+ 5 900
1965	55 031	58 345	169 100	- 3 300
1966	43 520	48 160	164 450	- 4 600

Det allmänna lönsparandet

Antal lönsparare

År	Nyttillkomna under året	Avgångna under året	Antal vid slutet av resp. år	Förändring under året
	st.	st.	st.	st.
1962	336 200	—	336 200	+ 336 200
1963	128 150	28 450	436 000	+ 99 700
1964	80 350	52 900	463 450	+ 27 450
1965	82 000	52 000	493 450	+ 30 000
1966	131 800	58 000	567 200	+ 73 750